

Податкова «прописка»: як визначитися зі статусом та для чого це потрібно

Яна Михайлюк, к.ю.н., адвокат, радник TOTUM LF для Мінфін.уа

Якщо ви податковий резидент України, то отримати офіційне підтвердження цьому не складно — відповідна довідка видається протягом кількох днів у письмовій чи електронній формі. Однак, якщо ви навпаки не вважаєте себе податковим резидентом України, то підтвердити це перед податковою не так і просто.

Коли важливо визначитися із «податковою пропискою»

В окремих випадках визначитися зі статусом податкового резидента особливо важливо. І ось чому:

1. **Наявність закордонних компаній у власності.** З 2022 року в Україні запрацювали норми про контрольовані іноземні компанії (КІК), які поширюються на податкових резидентів України. Тому, якщо у вас є компанії за кордоном і ви не вважаєте себе податковим резидентом України, тоді у ваших інтересах підтвердити цей факт і не виконувати норми українського законодавства про КІК.
2. **Якщо джерело ваших доходів знаходиться за кордоном,** але Україна може претендувати на його оподаткування, вважаючи вас своїм податковим резидентом.

Як процедуру зміни «податкової прописки» бачить наша ДПС

Поширеним є тлумачення ДПС, що для втрати статусу податкового резидента необхідно пройти ряд довготривалих і складних кроків, як от:

- отримання права на довгострокове проживання в іншій країні,
- припинення реєстрації ФОП, звільнення з займаних посад,
- урегулювання всіх зобов'язань (аліменти, штрафи, борги),
- подання так званої «нульової» декларації фізособи про майновий стан і доходи не пізніше 60 календарних днів, що передують виїзду на постійне місце проживання (п. 179.3 ПКУ),
- отримання довідки про відсутність податкових зобов'язань у ДПС,
- зняття з реєстрації місця проживання,
- проставлення штампу у паспорті для виїзду за кордон «Постійне проживання в (назва країни)», який проставляється дипломатичною установою України, або штамп «Оформлено виїзд

на постійне проживання в (назва країни)», який проставляється органами ДМС,

- постановка на консульський облік в новій країні постійного проживання.

Що говорять суди

Однак, судова практика свідчить про інше. Зокрема те, що для підтвердження статусу податкового резидента необхідно підтвердити факти, з якими норми ПКУ пов'язують наявність чи відсутність статусу податкового резидента.

Для початку важливо визначитися чи особа відповідає критеріям, необхідним для втрати податкового президентства:

Місце проживання — перебування на території іноземної держави понад 183 дні на рік, наявність місця постійного проживання в іноземній державі та зняття з реєстрації місця проживання в Україні.

Такі факти можна підтвердити такими доказами:

- дані прикордонної служби про виїзд закордон,
- наявність місця проживання закордоном (наявність житла у власності, наявність довгострокової оренди),
- інформація з ЄДДР про зняття з реєстрації місця проживання в Україні.

Центр життєвих інтересів — маються на увазі як особисті, так і економічні інтереси.

З точки зору особистих інтересів важливо врахувати де постійно проживають члени сім'ї, в першу чергу, неповнолітні діти, де особа веде певну соціальну активність.

З точки зору економічних інтересів — де знаходиться основне джерело доходів особи (наприклад, працевлаштування в іноземній компанії, ведення особистої підприємницької діяльності, володіння іноземною компанією, володіння іншими активами тощо).

Також важливим є відсутність реєстрації як фізичної особи-підприємця в Україні, оскільки це вважається достатньою підставою для визначення центру життєвих інтересів в Україні.

Громадянство як підстава для визначення статусу податкового резидентства враховується тільки, якщо резидентський статус не можна визначити за попередніми критеріями.

Так, у справі № 520/22616/21 адміністративні суди прийшли до висновку, що позивач втратив статус податкового резидента України на основі таких фактичних обставин:

- місце постійного проживання позивача знаходиться в Ізраїлі (підтверджується відміткою про взяття на консульський облік, що міститься в паспорті громадянина України для виїзду за кордон),
- у цій же країні перебуває і частина сім'ї позивача,
- житло позивача знаходиться в Ізраїлі (підтверджується договором оренди),
- провадження підприємницької діяльності здійснюється на території Ізраїлю (підтверджується угодою про надання послуг тощо).

У результаті в постанові Другого апеляційного адміністративного суду від 5 жовтня 2022 року зазначається, що ДПС повинна надати індивідуальну податкову консультацію (ІПК) з відповіддю на питання, податковим резидентом якої держави у визначений період вважатиметься фізична особа, з врахуванням висновків викладених у мотивувальній частині рішення суду.

У відкритті касаційного провадження у цій справі відмовлено ухвалою Верховного Суду від 09 листопада 2022 року (провадження № К/990/30902/22), тому вказане рішення апеляційного суду залишене в силі.

Що робити для визначення податкової «прописки»

Отже, які кроки варто зробити вже сьогодні, враховуючи судову практику, щоб визначитися зі статусом податкового резидента вже сьогодні:

1. Проаналізувати свою поточну життєву ситуацію:

- чи проживаєте в іншій країні понад 183 дні та маєте право на довгострокове проживання в цій країні,
- чи маєте право на довгострокове користування житлом в іншій країні (власність чи довгострокова оренда),
- чи ваша сім'я проживає з вами понад 183 дні в цій іноземній державі,

TOTUM
Ю Р И Д И Ч Н А Ф І Р М А

+38 044 364 91 13
01001, Київ, провулок Т. Шевченка, 16

info@totum.ua
totum.ua

- чи у вас не має зареєстрованого ФОП в Україні,
- чи отримуєте доходи в іноземній державі (працевлаштовані в іноземній компанії чи маєте власний бізнес закордоном тощо).

2. Звернутися до ДПС із запитом на надання індивідуальної податкової консультації (ІПК) щодо свого резидентського статусу.

У разі отримання незадовільної відповіді (велика ймовірність отримати відповідь у вигляді цитування норм ПК України) звернутися до суду з позовом про оскарження отриманої ІПК та встановлення в судовому порядку втрати статусу податкового резидента через визнання цієї консультації незаконною та фіксації в мотивувальній частині рішення суду необхідних фактів.

Залишилися питання щодо податкової резидентності? Із задоволенням проконсультуємо - <https://totum.ua/practices/korporativnoe-pravo-ma/>